

ЗВІТ
про проведення
ІХ з'їзду ендокринологів України, що присвячений
100-річному ювілею ДУ «Інститут проблем ендокринної патології
ім. В.Я. Данилевського НАМН України»,
19-22 листопада 2019 року

19-22 листопада 2019 року згідно з державним Реєстром з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій на 2019 рік (стор.7, п. 11) ДУ «Інститут проблем ендокринної патології ім. В.Я. Данилевського, НАМН України», ДУ «Інститут ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка НАМН України», Асоціацією ендокринологів України проведено ІХ з'їзд ендокринологів України, що присвячений 100-річному ювілею ДУ «Інститут проблем ендокринної патології ім. В.Я. Данилевського НАМН України».

19 листопада 2019 р. в приміщенні Палацу Конгресів ГУНП відбулося урочисте засідання, присвячене 100-річчю заснування ДУ «ІПЕП ім. В.Я. Данилевського НАМН України». Ця знаменна подія, згідно з Постановою Верховної Ради України від 18.12.2018 року за № 2654-VIII (доповнення) "Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв в 2019 році», відзначалася на державному рівні. Відкрив засідання директор ДУ «ІПЕП ім. В.Я. Данилевського НАМН України», чл.-кор. НАМН України, проф. Караченцев Ю.І. В своєму виступі він зазначив, що за роки роботи закладу його фахівці заснували кілька наукових шкіл, розробили і впровадили більше 120 лікарських препаратів, створили розгалужену систему ендокринологічної допомоги. На базі інституту проліковано понад 120 000 хворих, в хірургічному відділенні проведено більше 53 000 операцій. У майже півтисячному колективі Інституту працює близько 100 наукових співробітників, серед яких 12 докторів і 58 кандидатів наук, 8 професорів, 1 член-кореспондент НАМН України. Багато вчених Інституту є членами міжнародних професійних товариств і асоціацій: EASD, IDF, ETA, ADA, INEFE і ін. З метою підвищення кваліфікації вчені проходять стажування в провідних наукових центрах за кордоном, беруть участь в роботі міжнародних наукових форумів.

Зачитані поздоровлення від Президента України В.О. Зеленського та голови Верховної Ради України Д.О. Розумкова. Зі словами привітання з нагоди ювілею до учасників з'їзду звернулися представники керівництва МОЗ, МОН, НАН, НАМН України, області та міста, фармацевтичних компаній, народних депутатів, відомих зарубіжних вчених (США, Італія, Польща, Бельгія, Китай, Білорусь, Азербайджан та ін.) одночасно було проведено нагородження кращих співробітників ДУ «ІПЕП ім. В.Я. Данилевського НАМН України». Заступник голови ХОДА М.Є. Черняк вручив співробітникам державні нагороди. Орденом княгині Ольги 3 ступеня нагороджено Н.О. Кравчун, заступника директора з наукової

роботи. Звання заслуженого діяча науки і техніки України присвоєно вченому секретарю К.В. Місюрі, заслуженого економіста – заступнику директора з економічних питань Т. Воронкіній, заслуженого лікаря України – завідувача консультативною поліклінікою інституту О.Г. Дорош.

«У вашого інституту є віковий фундамент традицій, на якому можна з упевненістю будувати майбутнє медицини і рухатися вперед. Вітаю ваш колектив одностайно, які примножують здобутки інституту і підтримують славне ім'я Харківщини», – привітав учених заступник голови Харківської обласної державної адміністрації М.Є. Черняк.

На завершення першого дня була проведена наукова сесія за результатами конгресу Європейської асоціації з вивчення цукрового діабету (вересень 2019, Барселона, Іспанія). З доповідями виступили провідні фахівці в області діабетології Кравчун Н.О. (ШПЕП ім. В.Я. Данилевського, м. Харків), Власенко М.В. (Вінницький НМУ ім. М.І. Пирогова, м. Вінниця), Зінич О.В. (ІЕтаОР ім. В.П. Комісаренка, м. Київ), Урбанович А.М. (Львівський НМУ ім. Д. Галицького, м. Львів).

20 листопада 2019 р. відбулося урочисте відкриття ІХ з'їзду ендокринологів України. Робота ІХ з'їзду проходила у вигляді пленарного та секційних засідань, а також тематичних наукових сесій.

У роботі з'їзду взяли участь 756 учасників, з них – 127 делегатів та 141 учасник з'їзду з 24 областей України та м. Києва, 440 учасників з м. Харкова та Харківської області (із них 125 співробітників ШПЕП). Також присутні 11 зарубіжних вчених із 7 країн. В тому числі: США – 2, Китаю – 3, Бельгії – 1, Італії – 1, Польщі – 2, Азербайджану – 1, Білорусі – 1. Представників фармацевтичних фірм – 31, представників засобів масової інформації – 6.

За науковою програмою з'їзду були розглянути актуальні питання експериментальної та клінічної ендокринології, а саме: фундаментальні аспекти сучасної ендокринології, новітні інноваційні технології в профілактиці і лікуванні найпоширеніших ендокринних захворювань, епідеміологія та патогенез цукрового діабету та його ускладнень, цукровий діабет і серцево-судинні захворювання, неврологічні та судинні ускладнення цукрового діабету, нецукровий діабет, поліендокринопатії, патологія щитовидної залози, орфанні захворювання, дитяча ендокринологія, репродуктивна ендокринологія, ендокринна хірургія, ожиріння та метаболічний синдром, нейроендокринологія.

Відкрив перше пленарне засідання академік НАМН України, директор ДУ «Інститут ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка НАМН України» (м. Київ), президент Асоціації ендокринологів України, чл.-кор. НАН України, д.мед.н., проф. Тронько М.Д. Він розповів про досягнення, проблеми та перспективи розвитку фундаментальної та клінічної ендокринології в Україні. Доповідач зазначив, що одним з ключових напрямів досліджень останніх років було з'ясування механізму дії гормонів на субклітинному та ядерному рівнях. Інтенсивні зусилля дослідників у найближчі роки будуть зосереджені на вивченні рецептування тропних гормонів та модуляторів

функції, а також перенесення та посилення регуляторних сигналів агоністів. Особливий акцент був приділений напрямкам досліджень в діабетології, тиреоїдології, онкології щитовидної залози, трансплантології та нейроендокринології. Підсумовуючи доповідь він зазначив, що подальша спільна робота дослідників – біологів і клініцистів допоможе зрозуміти механізми виникнення і розвитку цих патологій та інших важких захворювань людства.

Доповідь, присвячену 100 річній історії Інституту проблем ендокринної патології ім. В.Я. Данилевського НАМН України та етапам його славного шляху представив віце-президент Асоціації ендокринологів України, директор ДУ «ШЕП ім. В.Я. Данилевського», чл.-кор. НАМН України, проф. Караченцев Ю.І. (м. Харків). Підводячи підсумки він зазначив, що сьогодні, відзначаючи свій 100-річний ювілей, наш інститут залишається стабільно міцним творчим колективом, який здатний вирішувати найскладніші завдання сучасної ендокринології, і який з упевненістю дивиться в майбутнє.

Цукровому діабету та його ускладненням як завжди було присвячено особливу увагу. Протягом трьох днів з'їзду було заслухано десятки доповідей провідних фахівців всього світу, присвячених ускладненням цукрового діабету, його діагностиці та лікуванню. Раціональному підходу в лікуванні цукрового діабету 2 типу, заснованому на його патофізіології, та його профілактиці були присвячені 2 лекції д.мед.н., професора медицини, начальника відділу діабету в Техаському університеті з охорони здоров'я, заступнику директора Техаського інституту діабету в Сан-Антоніо (Техас, США) Ральфа ДеФронзо. Автор приділив особливу увагу ефективності комбінованої терапії з препаратами, які виправляють відомі патофізіологічні дефекти (тобто піоглітазон плюс GLP-1 RA) на глікемічний контроль порівняно з базальним / болусним інсуліном. Вінченца Спаллоне, професор кафедри ендокринології Університету Рим Тор Вергата (Італія) звернув увагу учасників з'їзду на актуальні аспекти кардіоваскулярної нейропатії: в клінічній практиці. Лавриненко Ольга, д.мед.н., Техаський інститут діабету Сан-Антоніо (м. Сан-Антоніо, США) та к.мед.н., с.н.с. Земляніцина О.В. (ШЕП ім. В.Я. Данилевського, м. Харків) присвятили свої доповіді проблемам неалкогольної жирової хвороби печінки. Проблемі гіпоглікемічних станів та їх впливу на серцево-судинну систему приділили увагу вітчизняні фахівці: Серік С.А. (Інститут терапії ім. Л.Т. Малої, м. Харків), Кравчун Н.О. та Хижняк О.О. (ШЕП ім. В.Я. Данилевського, м. Харків), Перцева Н.О. (Дніпропетровська медична академія, м. Дніпро. Про сучасні підходи до діагностики та ефективного лікування діабетичної невропатії доповіли зав. кафедри діабетології і внутрішніх хвороб Медичного університету Варшави д.мед.н., проф. Лешек Чуприняк (Польща) та к.мед.н., лікар-ендокринолог міської клінічної лікарні № 2 (м. Харків) Перерва Л.А. Д.мед.н., проф. член-кор. НАМН України, Маньковський Б.М. (НМАПО ім. Шупика, м. Київ) нагадав учасникам з'їзду про нові рекомендації 2019 ESC і EASD по веденню пацієнтів із цукровим діабетом 2 типу і високим серцево-судинним ризиком. Там зазначено, що терапію у цих хворих

потрібно починати з призначення не метформіну, а інгібіторів натрійзалежного ко-транспортера глюкози-2 (емпагліфлозін, канагліфлозін, дапагліфлозін) або агоністів рецепторів глюкагонподібного пептиду-1 (аГПП-1) (ліксісенатід, ліраглутид, семаглутид, екзенатід і дулаглутид). Головний консультант з ендокринології проф. Ельжбета Ружецька-Крушалік (Медичний центр Дам'ян, м. Варшава, Польща) розповіла про стан медичної допомоги хворим на цукровий діабет в Польщі.

На секціях патології щитовидної залози доповіді були присвячені діагностиці та хірургічному лікуванню різних варіантів раку щитовидної та прищитоподібної залоз: Коваленко А.Є., Зурнаджи Л.Ю., Кваченюк А.М., Зелінська Г.В. (ІЕтаОР ім. В.П. Комісаренка, м. Київ), Караченцев Ю.І., Дубовик В.М., Хазієв В.В., Корчагін Є.П., Сазонов М.Є. (ШЕП ім. В.Я. Данилевського, м. Харків), Паламарчук В.О., Боднар М.Р., Квітка Д.М., Войтенко В.В., Лищинский П.А., Нечай А.П. (УНПЦЕХТЕОТ, м. Київ), Дейнеко І.В. (ОКЛ ім. І. І. Мечникова, м. Дніпро), Кубрак М.О. (Запорізька МАПО, м. Запоріжжя), а також діагностиці та лікуванню тиреоїдної аутоімунної патології, гіпотиреозу та йододефіциту: Булдігіна Ю.В. (НМАПО ім. П.Л. Шупика, м. Київ), Гончарова О.А. (ХМАПО, м. Харків), Мохорт Т.В. (Білоруський ДМУ, м. Мінськ, Білорусь), Власенко М.В. (Вінницький НМУ ім. М.І. Пирогова, м. Вінниця), Пашковська Н.В. (Буковинський ДМУ, м. Чернівці) і т.д.

Хотілося б підкреслити, що в усьому світі розробка нових підходів у медицині ґрунтується на результатах фундаментальних досліджень. Вивченню захворювань людини за допомогою експериментальної медицини були присвячені дослідження, представлені професором патології та патофізіології, директором інституту лабораторних тварин Китайської академії медичних наук і Пекінського медичного коледжу Цинь Чуань (м. Пекін, Китай), професор цього ж інституту Ран Гао розповів про генетичну різноманітність ресурсів мишей для хвороб людини. Експериментальним дослідженням раннього епігенетичного програмування ендокринної патології приділив увагу чл.-кор. НАН України, академік НАМН України, д.мед.н., проф. Резніков О.Г. (ІЕтаОР ім. В.П. Комісаренка, м. Київ). Експериментальній репродуктивній ендокринології присвятили свої доповіді співробітники ШЕП ім. В.Я. Данилевського (м. Харків): Бречка Н.М., Коренева Є.М., Карпенко Н.О., та колеги ІЕтаОР ім. В.П. Комісаренка (м. Київ) Сачинська О.В., Фалюш О.А. та ін. Доповідь про дію стовбурових клітин при експериментальному аутоімунному ураженні щитовидної залози презентували група авторів: Сиротенко Л.А., Малова Н.Г., Комарова І.В., Анікеєва К.С. (ШЕП ім. В.Я. Данилевського, м. Харків).

На секції клінічної фармакології було представлено 10 доповідей. Відкрив секцію своєю доповіддю «Технології гормональної регуляції, їх порушення і можлива корекція» керівник відділу вікової ендокринології та клінічної фармакології д.мед.н., проф. Корпачов В.В. (ІЕтаОР ім. В.П. Комісаренка (м. Київ)). Одним із найбільш важливих завдань клінічної ендокринології є пошук та впровадження в клінічну практику нових

високоєфективних препаратів. Зав. відділу мед. хімії, зав. лаб. синтезу антидіабетичних сполук д.х.н., проф. Ліпсон В.В. від групи авторів розповіла про синтез і молекулярний високопродуктивний скринінг у біохімічних системах сполук із антидіабетичною активністю (ШЕП ім. В.Я. Данилевського, м. Харків). Особливий інтерес викликала доповідь «Довжина теломер лейкоцитів людини за наявності метаболічного синдрому» від групи авторів чотирьох інститутів (ІЕтаОР ім. В.П. Комісаренка, НМАПО ім. П.Л.Шупика, Інститут геронтології ім. Д.Ф. Чеботарьова, НМУ ім. О.О.Богомольця, м. Київ), представлена д.мед.н., доцентом Халанготом М.Д.

Секція дитяча ендокринологія, як завжди, викликала жвавий інтерес учасників з'їзду. Співробітники Інституту охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України висвітлили медико-соціальні чинники ризику порушення перебігу пубертату (директор ІОЗДП, д.мед.н., професор Даниленко Г.М., м. Харків), та сучасні тренди статевого розвитку дівчаток з точки зору світових і українських тенденцій (заст. директора з наук. роботи, д.мед.н. Диннік В.О.), приділили увагу «пограничним» станам в пубертатному періоді, їх спірним питанням та шляхам їх вирішення (д.мед.н. Турчина С.І. зі співавт.), сучасній діагностиці, профілактиці та лікуванню ліподістрофій при цукровому діабеті (к.мед.н., с.н.с. Чумак С.О). Група доповідачів з Інституту ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка (м. Київ) розповіла про особливості клініки та стан гіпофізарної системи у дітей з синдромом біологічно неактивного гормону росту (зав. відділу, к.мед.н., пров.н.с., Спринчук Н.А.), про новітні критерії діагностики та лікування ідіопатичної низькорослості (заст. головн. лікаря, к.мед.н., Вишневська О.А.), і особливості клінічного перебігу та моніторингу цукрового діабету 1 типу з целиацією у дітей та підлітків (к.мед.н., н.с. Лукашук І.В). Епідеміології цукрового діабету у дітей в Україні приділила увагу в своїй доповіді д.мед.н., с.н.с. Зелінська Н.Б. (УНПЦЕХТЕОТ, м. Київ). Клінічний випадок рідкісного генетичного захворювання – синдрому Шааф-Янга. представила к.мед.н. доц. Толстікова О.О. (Дніпропетровська мед. акад.).

В рамках з'їзду було проведено сателітний симпозіум компанії IPSEN, присвячений міжнародному дню акромегалії. В своєму вступному слові голова Української гіпофізарної спілки д.мед.н Гук М.О. (Інститут нейрохірургії ім. А.П. Ромоданова, м. Київ) поінформував учасників з'їзду про стан проблеми акромегалії в Україні та її медико-соціальні аспекти. Сучасним підходам до діагностики та лікування акромегалії були присвячені лекції зав. відділу нейроендокринології та загальної ендокринології д.мед.н., проф. Кирилюка М.Л. (УНПЦЕХТЕОТ, м. Київ) та Голубничого О.С. (ТОВ Іпсен Юкрейн Сервісіз, м. Київ). Українські вчені розповіли про різні аспекти цієї непростой проблеми: історії життя українських пацієнтів з акромегалією, вирішенні питань допомоги та про їх юридичні права. Виступи представника міжнародної організації WAPO та президента пацієнтської організації хворих на акромегалію (Андрусів А.Ю., Путніков А.В.) було присвячено взаємодії

пацієнтських організацій у вирішенні питань допомоги пацієнтам з акромегалією.

Тематику сателітного симпозіуму продовжила секція нейроендокринології: фундаментальні та клінічні дослідження. Заст. дир. з наук. роботи, д.мед.н., проф. Кваченюк А.М. (ІЕтаОР ім. В.П. Комісаренка, м. Київ) акцентував увагу колег на рекомендаціях щодо діагностики та лікування хворих на акромегалію в Україні. Професор Бельгійського Університету, завідувач відділу ендокринології Університетського шпитального центру (м. Л'єж) Алберт Бекерс свою дискусійну лекцію назвав «Чому він такий високий?», його колега по університету доктор Ліліт Ростомян, розповіла про генетичний скринінг аденом гіпофіза. Клініці, діагностиці, лікуванню різноманітних пухлин гіпофіза (АКТГ, СТГ та пролактин секретиючим аденомам, інвазивним макропролактиномам, гормонально-неактивним аденомам, кісті кармана Ратке и т.п.) були присвячені доповіді провідних українських вчених.

Про різноманітні аспекти ожиріння розповідали д.мед.н., с.н.с. Місюра К.В та к.мед.н., с.н.с. Чернявська І.В. (ШПЕП ім. В.Я. Данилевського, м. Харків), кандидати мед.н., с.н.с. Орленко В.Л., Болгарська С.В., та Маліновська Т.М. (ІЕтаОР ім. В.П. Комісаренка, м. Київ). М.н.с. Перець О.В. та д.мед.н., проф. Сергієнко Л.Ю. звернули увагу слухачів на гіполептинемію та лептинорезистентність антенатального походження, як на патогенетичну основу ожиріння (ШПЕП ім. В.Я. Данилевського, м. Харків).

Інтерес учасників з'їзду викликала секція патології надниркових залоз. Регуляції адренкортикальної функції естрогенами присвятила свою доповідь д.б.н., проф. Ковзун О.І. (ІЕтаОР ім. В.П. Комісаренка, м. Київ), к.мед.н., доц. Полозова Л. Г. приділила увагу епідеміології, діагностиці та лікуванню сімейних форм феохромоцитом (Медичний центр «Беркана», м. Харків). Лікар Симонов О.М. звернув увагу слухачів на те, що застосування рентгенендоваскулярної селективної електрокоагуляційної оклюзії судин наднирника в лікуванні феохромоцитом наднирників, дозволяє зменшити крововтрату та запобігає розвитку гемодинамічної нестабільності. Хірургічному лікуванню хворих із пухлинами надниркових залоз були присвячені доповіді д.мед.н. проф. Бойко Н.І. (Львівський НМУ ім. Данила Галицького), к.мед.н, н.с. Гулько О.М. (Інститут хірургії та трансплантології ім. О.О. Шалімова НАМНУ, м. Київ), к.мед.н., с.н.с. Корчагіна Є.П. (ШПЕП ім. В.Я. Данилевського, м. Харків).

Наприкінці роботи з'їзду було проведено засідання Асоціації ендокринологів України, на якому зробив доповідь за звітний період президент Асоціації Тронько М.Д. та провідні фахівці в області клінічної та експериментальної ендокринології, проведено обрання членів правління, прийняття резолюції та закриття з'їзду.

За матеріалами з'їзду видано спеціальний випуск журналу «Проблеми ендокринної патології».

Делегати та учасники з'їзду мали можливість ознайомитись із виставкою фармацевтичних фірм та друкованою науковою продукцією співробітників ДУ «ІПЕП».

Делегатам та учасникам з'їзду видано 719 сертифікатів.

Заст. директора
з науково-організаційної
роботи
к.мед.н., доцент

О. В. Козаков

К.б.н., с.н.с.

І. В. Гопкалова